

3.12.2020

OKV/165/10/2020

OKV/165/10/2020-OKV-1

APULAIISOIKEUSKANSLERI

KANTELU

Kantelija arvostelee oikeuskanslerille 11.10.2019 osoittamassaan kantelussa Kansaneläkelaitoksen (Kela) menettelyä työkyvyttömyyseläkehakemuksensa käsittelyssä. Hänen mielestään eläkeasian käsittely on viipynyt.

Kantelija on toimittanut kanteluunsa lisäkirjoituksen 2.3.2020, jossa hän arvostelee sitä, ettei ole saanut Kelasta kaavaketta S1 ja hänen mielestään Kela pitkittää aiheettomasti asian käsittelyä. Kantelija haluaa, että Kela tekee päätöksen hänen takuueläkkeestään ja toimittaa hänelle kaavakkeen S1.

SELVITYS

Kela on antanut kantelun tutkimiseksi 10.12.2019 päivätyn selvityksen.

Lisäkirjoituksen perusteella Kela on antanut 10.11.2020 päivätyn lisäselvityksen, joka toimitetaan kantelijalle tiedoksi päätöksen mukana.

VASTINE

Kantelija ei ole antanut vastinetta hänelle toimitetusta Kelan 10.12.2019 päivätystä selvityksestä.

RATKAISU

Selvitys

Kelan selvityksen mukaan sen verkkosivuilla on uusien työkyvyttömyyseläkehakemusten tavoitekäsittelyajaksi asetettu 11 viikkoa. Kantelija toimitti selvityksen mukaan työkyvyttömyyseläkehakemuksensa Kelaan 6.8.2019 ja hakemus ratkaistiin 14.10.2019. Hakemuksen käsittelyaika oli noin 10 viikkoa eli se ratkaistiin Kelan asettamassa tavoitekäsittelyajassa.

Kelan selvityksen mukaan kantelija toimitti Kelaan myös takuueläkettä koskevan hakemuksen, joka saapui 6.8.2019. Molemmat edellä mainitut eläkkeet olivat niin sanottuja kv-kytkentäisiä eläke-etuuksia, mikä tarkoittaa, että eläkkeiden hakemiseen liittyy myös toisen maan eläkkeiden tai vakuutusaikojen selvitystyötä. Kela kehotti kantelijaa hakemaan Viron työkyvyttömyyseläkettä 14.10.2019 lähetetyllä kirjeellä ja kantelija ilmoitti kyseistä eläkettä hakevansa. Viron eläkelaitos vahvisti kantelijalle eläkkeeseen oikeuttavaa vakuutusaikaa Virossa, joten kantelijalla oli mahdollisuus saada eläkettä Virosta. Viron eläkelaitoksesta

OIKEUSKANSLERINVIRASTO

ilmoitettiin 2.4.2020, että kantelija oli peruuttanut eläkehakemuksensa. Kantelijan takuueläkehakemus hylättiin Kelassa 2.4.2020, koska takuueläkkeen myöntäminen edellyttää, että hakija on hakenut kaikki muut eläkkeet ja korvaukset, joihin hakijalla voi olla oikeus Suomesta tai muista maista.

Selvityksen mukaan kantelija haki uudelleen takuueläkettä 25.6.2020 ja Kela antoi hakemukseen päätöksen 28.9.2020. Kantelijalle lähetettiin 15.9.2020 kirje, jossa häntä ohjattiin ja neuvottiin hakemaan vanhuuseläke Virosta. Kantelija ei määräaikana toimittanut Kelalle hakemusta Viron eläkkeestä, mutta hän lähetti Viron eläkelaitoksen todistuksen, ettei saa Virosta eläkettä. Todistus saapui 24.9.2020 ja kantelijan hakemus hylättiin 28.9.2020, koska kantelija ei ollut osoittanut hakeneensa eläkettä/korvausta, johon hänellä voisi olla oikeus. Selvityksen mukaan kantelijan hakemuksen alkukäsittely viivästyi Kelassa 25.6.-15.9.2020, mitä Kela selvityksessään pahoittelee.

Kantelussa ilmoitetusta poiketen kantelijalla on selvityksen mukaan ollut oikeus Suomen sosiaaliturvaan 6.3.2020 lukien sen perusteella, että kantelija on yhteydenotossaan 26.3.2020 ilmoittanut paluustaan Suomeen. Ratkaisu asiassa on tehty 27.3.2020.

Kelan selvityksen mukaan kantelija oli pyytänyt Kelasta hoito-oikeuslomaketta (S1) 22.1.2020. Hänelle oli soitettu Kelasta ja kerrottu, että todistusta varten tarvitaan eläkepäätös Virosta. Todistusta ei missään vaiheessa saatu. Kantelijan hoito-oikeus ja sairaanhoidon kustannusvastuu voitiin sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) n:o 883/2004 (jäljempänä asetus) ja rajat ylittävistä terveydenhuollosta annetun lain perusteella ratkaista vasta, kun saatiin selvitys kantelijan oikeudesta Viron eläkkeeseen. Mikäli Viro olisi maksanut eläkettä kantelijalle, olisi se vastannut hänen sairaanhoidon kustannuksistaan edellä mainitun asetuksen perusteella. Kelalla olleiden tietojen mukaan kantelija asui tuolloin Virossa. Selvityksen mukaan hoito-oikeutta koskeva ratkaisu tehtiin 22.5.2020 ja kantelijalle myönnettiin hoito-oikeus ajalle 22.1.-5.3.2020. Vaikka kantelijalle myönnettiin hoito-oikeus, S1-lomaketta ei voitu myöntää, koska Kela ei saanut ennen kantelijan Suomeen paluuta tietoa siitä, maksettiinko kantelijalle eläkettä Virosta vai ei. Kantelija ilmoitti muuttaneensa Suomeen 6.3.2020 lukien. Asiakkaan olosuhteet ehtivät siten muuttua ennen kuin eläkeasiasta saatiin lopullinen selvitys.

Edellä mainitun asetuksen 23 artiklan mukaan asuinmaa vastaa eläkkeensaajan sairaanhoidon kustannuksista silloin, kun eläkettä maksetaan asuinmaasta. Jos kantelijalle olisi maksettu eläkettä Virosta hänen siellä asuessaan, ei oikeutta hoito-oikeustodistukseen S1 olisi ollut Suomesta. Sen vuoksi kantelijalle ei myönnetty S1 todistusta Suomesta Viron eläkeasian selvittelyn aikana. Oikeus todistukseen S1 voi olla vain eläkkeensaajalla, joka ei asu vakinaisesti Suomessa, joten kantelijalla ei Suomeen paluunsa jälkeen voinut olla oikeutta kyseiseen todistukseen. Kantelijan kanssa on 26.3.2020 sovittu, että jos tilanne muuttuu ja hän tarvitsee S1 lomakkeen Suomesta, hän ilmoittaa asiasta Kelaan.

Arviointi

Kelan selvityksen mukaan kantelijan 25.6.2020 vireille panemaa takuueläkettä koskevan asian käsittely on Kelasta johtuvasta syytä viipynyt runsaan 2,5 kuukauden ajalta. Selvityksestä ei ilmene, mikä viipymisen on tuona aikana aiheuttanut. Kantelijan hakemuksen käsittely on kokonaisuudessaan kestänyt noin kolme kuukautta.

Hallintolain 23 §:n 1 momentin mukaan hallintoasia on käsiteltävä ilman aiheetonta viivytystä. Kelan menettely ei sen oman ilmoituksen perusteella ole ollut kyseisen lainkohdan mukaista.

Saamani selvityksen perusteella asiassa ei muilta osin ole ilmennyt sellaista, että minulla olisi aihetta lailisuusvalvonnalliseen arvosteluun.

Toimenpiteet

Kiinnitän Kelan huomiota hallintolain 23 §:n noudattamiseen.

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti.

Apulaisoikeuskansleri

Mikko Puumalainen

Esittelijäneuvos

Marjo Mustonen